

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till godkännande av en överenskommelse mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att riksdagen godkänner överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. I överenskommelsen, som gäller åren 2016–2019, förbinder sig Finland att årligen av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten köpa 80 utbildningsplatser för studerande som deltar i arbetskraftsutbildning. Det beräknas att överenskommelsen under avtalsperioden kommer att medföra kostnader till ett belopp av cirka 1,7 miljoner euro årligen.

Överenskommelsen undertecknades i Stockholm den 19 oktober 2015. Överenskommelsen träder för Norges och Sveriges del i kraft den 1 januari 2016. För Finlands del avses överenskommelsen träda i kraft 30 dagar efter den dag då Finland meddelat det svenska Utrikesdepartementet att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2016.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2016 och avses bli behandlad i samband med den.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten bildades 1991 för att fortsätta arbetet vid det vuxenutbildningscenter som inrättades 1970 och som är gemensamt för Finland, Norge och Sverige. Stiftelsen ordnar arbetskraftsutbildning huvudsakligen inom nordkalottregionerna i Finland, Norge och Sverige.

Finland, Sverige och Norge har avtalat om verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten och om arbetskraftsutbildning som köps av stiftelsen i perioder på fyra år. Den förra överenskommelsen (FördrS 9/2012 och FörfS 61/2012) gäller åren 2012–2015. Den överenskommelse som i denna regeringsproposition föreläggs riksdagen för godkännande gäller åren 2016–2019.

De avtalsslutande staterna utvärderar verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten vart fjärde år. Finland har svarat för utvärderingen när det gäller den avtalsperiod som började år 2012. Utvärderingen har genomförts av Ramböll Management Consulting. Enligt utvärderingen är den utbildning som stiftelsen tillhandahåller av hög kvalitet och konkurrenskraftig ur perspektivet för dem som köper utbildning, studerandena och näringslivet. Studerandenas sysselsättning efter utbildningen har minskat från tidigare, men enligt utvärderingen kan det bero på den allmänna konjunkturedgången.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Finland förbinder sig att av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten årligen köpa 80, Norge 60 och Sverige 145 utbildningsplatser under åren 2016–2019. Antalet utbildningsplatser som Finland köper är detsamma som under den föregående avtalsperioden, som kommer att avslutas vid utgången av 2015.

Finland har för avsikt att av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten köpa utbildningstjänster som stiftelsen erbjuder, bland annat inom informationsteknik, maskin- och metallbranschen, byggbranschen, restaurangbranschen samt social- och hälsovården. Utbildningen är något dyrare än den nationella yrkesinriktade arbetskraftsutbildningen, vilket beror på att läroanstalten har karaktären av internat och är internationell. Det faktum att utbildningen är internationell erbjuder dock goda förutsättningar för rörlighet av arbetskraft med sådan yrkeskompetens som svarar mot arbetsmarknadens behov i Nordkalotten.

Finland kan inom ramen för den gällande lagstiftningen köpa arbetskraftsutbildning från utländska aktörer även utan mellanstatliga avtalsarrangemang. Genom överenskommelsen säkerställer Finland, Sverige och Norge att det hänvisas tillräckligt många studerande till utbildning som Stiftelsen Utbildning Nordkalotten ordnar, så att utbildning kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Genom överenskommelsen upphävs den tidigare överenskommelsen som har gällt anskaffning av arbetskraftsutbildning åren 2012–2015.

3 Propositionens konsekvenser

För Finland medför överenskommelsen under avtalsperioden kostnader till ett belopp av uppskattningsvis cirka 1,7 miljoner euro årligen. När det gäller år 2016 har anskaffningen av utbildningsplatser beaktas i statens budgetförslag för nästa år under moment 32.30.51 (Offentlig arbetskrafts- och företagsservice), genom att 1,5 miljoner euro reserverats för

anskaffningen av utbildningsplatser. Man torde bli tvungen att för anskaffningen av utbildningsplatser dessutom använda en del annat anslag som i budgetpropositionen reserverats för anskaffning av arbetskraftsutbildning, uppskattningsvis högst 200 000 euro.

Svenska staten stöder årligen Stiftelsen Utbildning Nordkalotten med tre miljoner kronor. Dessutom betalar svenska staten ett bidrag till stiftelsen. Bidraget kompenserar för de kostnader som uppstår för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga.

4 Beredningen av propositionen

Överenskommelsen om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten har beretts under ledning av Sverige i samarbete med Finland och Norge i de ministerier som ansvarar för arbetsmarknadsfrågor.

Om utkastet till överenskommelse har det begärts utlåtande från justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, utrikesministeriet och finansministeriet samt Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lapland.

Överenskommelsen undertecknades i Stockholm den 19 oktober 2015, efter att republikens president beviljade underteckningsfullmakter för överenskommelsen.

Regeringspropositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Innehållet i överenskommelsen

Artikel 1. Huvuduppdrag. I artikeln fastställs stiftelsens uppgifter och verksamhetsprinciper. I artikeln beaktas möjligheten för invandrare som träder in på den nordiska arbetsmarknaden att delta i utbildningen. Jämfört med den överenskommelse som ska upphävas nämns i artikeln som en ny sak att stiftelsens utbildningsutbud ska baseras på samlade arbetsmarknadsanalyser och prognoser från avtalsländerna.

Artikel 2. Samarbeten. Artikeln gäller prognostisering av framtida behov på arbetsmarknaden och stiftelsens samarbete med intressentgrupper. Jämfört med den överenskommelse som ska upphävas nämns som en ny sak att stiftelsen ska göra upp en plan om hur stiftelsen ska samarbeta strategiskt med näringsliv, kommuner, myndigheter och andra aktörer.

Artikel 3. Mål. Stiftelsen ska sätta upp sådana mål för sig själv att verksamhetens resultat kan mätas utifrån målen. Det är dock upp till varje avtalsland att bestämma hur till exempel uppföljning av deltagarnas sysselsättning efter avslutad utbildning ska ske.

Artikel 4. Köpare. Finland, Norge och Sverige ska varje månad betala stiftelsen minst en tolfedel av det årliga kontraktsbeloppet för det årets avtalade utbildningsplatser.

Enligt 2 mom. i artikeln har dock Finland eller något annat avtalsland skyldighet att köpa utbildningsplatser av stiftelsen endast om anbudet från stiftelsen är konkurrenskraftigt beträffande pris och kvalitet. Överenskommelsen förpliktar inte formellt Finland att köpa utbildningsplatser, om riksdagen inte beviljar medel för anskaffning av arbetskraftsutbildning i statsbudgeten.

Artikel 5. Styrelse. I artikeln fastställs sammansättningen och mandatperioden för stiftelsens styrelse. Styrelsen består av två ledamöter och två ersättare från varje land. Stiftelsens mandatperiod är två år.

Artikel 6. Direktör. Stiftelsen har en direktör som ansvarar för den praktiska verksamheten. Direktören anställs för en tid av fyra år med möjlighet till en förlängning med upp till fyra år. Anställningsavtalet med direktören ska ha en ömsesidig uppsägningstid om fyra månader.

Artikel 7. Finansiering. Stiftelsens verksamhet finansieras i huvudsak genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. Stiftelsens verksamhet bedrivs inte i vinstsyfte och eventuellt överskott ska användas till stiftelsens verksamhet.

Artikel 8. Den svenska statens ansvar. Sverige stöder stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp om tre miljoner svenska kronor under avtalsperioden. Dessutom understöder Sverige stiftelsens verksamhet med ett belopp som kompenserar för de kostnader som uppstår för Norge och Finland till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga.

Artikel 9. Boende m.m. De avtalsslutande staterna betalar till stiftelsen boendekostnaderna för de studerande som deltar i arbetskraftsutbildning. I praktiken innebär detta kostnaderna för den inkvartering som reserverats till deltagarnas förfogande.

Artikeln gäller bara Finlands, Norges och Sveriges skyldighet att betala boendekostnader till stiftelsen. I artikeln skapas inte rättigheter eller skyldigheter för studerande. Bestämmelser om rätten till gratis inkvartering för studerande som på Finlands bekostnad deltar i arbetskraftsutbildning som stiftelsen ordnar finns i 9 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

Artikel 10. Ersättning till deltagare i yrkesutbildning och valideringsinsatser. För Finlands del avses med yrkesutbildning och valideringsinsatser arbetskraftsutbildning. De i artikeln nämnda valideringsinsatserna avser till exempel olika examina, delar av examina och kvalificeringsutbildningar.

Den nationella arbetskraftsmyndigheten utser deltagarna till utbildningen. Till studerande som finländska myndigheter valt till arbetskraftsutbildning kan, om villkoren uppfylls, under tiden för utbildningen betalas arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och kostnadsersättning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Artikel 11. Försäljning. I artikeln beaktas de konkurrensrättsliga aspekterna i situationer där stiftelsens försäljning av tjänster till andra än de avtalsslutande staterna blir betydande och anskaffningen av utbildning bör konkurrensutsättas.

Artikel 12. Uppföljning. De avtalsslutande staternas ministerier med ansvar för arbetsmarknadsfrågor utvärderar stiftelsens verksamhet vart fjärde år. Initieringen av denna uppföljning ska rotera mellan avtalsländerna. Finland har svarat för uppföljningen när det gäller den avtalsperiod som började år 2012. Uppföljningen finansieras inom stiftelsens anslag.

Artikel 13. Avtalets giltighet. Den tidigare, i Stockholm den 23 november 2011 ingångna överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är formellt i kraft tills vidare, fast överenskommelsen har gällt anskaffning av arbetskraftsutbildning enbart under åren 2012–2015. Den nya överenskommelsen som nu ska godkännas är tidsbegränsad och gäller åren 2016–2019.

Artiklarna 14–15. Uppsägning och dokumentation.

2 Ikraftträdande

Överenskommelsen träder för Norges och Sveriges del i kraft den 1 januari 2016. Eftersom ikraftträdandet av överenskommelsen kräver riksdagens godkännande, avses överenskommelsen för Finlands del träda i kraft 30 dagar efter den dag då Finland meddelat det svenska Utrikesdepartementet att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2016.

3 Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

Enligt överenskommelsen förbinder sig Finland att köpa arbetskraftsutbildning av Stiftelsen Utbildning Nordkalotten under åren 2016–2019. Eftersom överenskommelsen innehåller sådana utfästelser för flera år som har samband med statsbudgeten, förutsätts riksdagens godkännande för att överenskommelsen ska träda i kraft.

Genom överenskommelsen upphävs den tidigare överenskommelsen, som ingicks den 23 november 2011, mellan Finland, Sverige och Norge om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Eftersom överenskommelsen ingåtts med riksdagens samtycke, kräver även upphävandet av överenskommelsen riksdagens samtycke.

Överenskommelsen innehåller inte några föreskrifter som hör till området för lagstiftningen, eller föreskrifter som berör grundlagen på det sätt som avses i dess 94 § 2 mom. Överenskommelsen kan enligt regeringens uppfattning godkännas med röstmajoritet.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås att

riksdagen ska godkänna den i Stockholm den 19 oktober 2015 ingångna överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.

Helsingfors den 22 oktober 2015

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

Fördragstext

**ÖVERENSKOMMELSE MELLAN FINLAND, NORGE OCH SVERIGE OM
STIFTELSEN UTBILDNING NORDKALOTTEN**

Regeringarna i Finland, Norge och Sverige som år 1990 kom överens om att bilda "Stiftelsen Utbildning Nordkalotten" har enats om följande:

Artikel 1

Huvuduppsdrag

"Stiftelsen Utbildning Nordkalotten" ska anordna och utveckla utbildningar för arbetsmarknadens behov i, i första hand, de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige (härefter benämnt "nordkalottregionen"). Stiftelsen får även sälja tjänster och produkter som följer av utbildningsverksamheten.

Utbildningsverksamheten ska bedrivas flexibelt och anpassas till respektive lands behov inom i första hand nordkalottregionen, samt till deltagarnas behov av kunskaper för att kunna få och behålla ett arbete. Utbudet av utbildningar ska såväl på kort som på lång sikt baseras på samlade arbetsmarknadsanalyser och prognoser från länderna. Stiftelsen ska sträva efter att ge deltagarna en yrkeskompetens som bidrar till rörlighet mellan de nordiska ländernas arbetsmarknader vilket bland annat syftar till att öka den nordiska kompetensen och konkurrenskraften.

Stiftelsen bör som del av sin utbildningsverksamhet kunna erbjuda valideringsinsatser inklusive kartläggning och bedömning av deltagarnas yrkeskompetens i enlighet med vedertagna metoder i de olika länderna. Stiftelsen bör även utveckla och anpassa valideringsverksamheten till deltagare med utomnordisk yrkes- eller utbildningskompetens i syfte att öka möjligheterna för denna grups inträde på den nordiska arbetsmarknaden.

Utbildningsverksamheten ska bedrivas utifrån olika gruppers behov så att kränkande behandling, diskriminering och trakasserier inte förekommer. Utbildningsverksamheten ska även i tillräcklig utsträckning bedrivas så att den kan följas av deltagare som behärskar antingen det finska, norska, svenska eller engelska språket. För det fall det bedöms lämpligt får stiftelsen även bedriva utbildning i kombination med att deltagare deltar i en av annan part anordnad språkutbildning för invandrare. Stiftelsen bör sträva efter att utforma utbildningarna så att de är anpassade för både kvinnor och män samt arbeta för att motverka könsstereotypa utbildningsval. Det är viktigt att stiftelsen kan erbjuda nödvändig kompetens för att möta deltagarnas behov av utbildning och stöd.

Artikel 2

Samarbeten

I syfte att möta framtida behov på arbetsmarknaden på kort och lång sikt, och för att bidra till att utveckla det nordiska samarbetet, bör stiftelsen ha aktiva och systematiska kontakter med näringsliv, kommuner, myndigheter såsom de nationella arbetsförmedlingarna och andra aktörer som verkar inom, i första hand, nordkalottregionen.

Stiftelsen bör delta i olika nationella, nordiska och EU-samarbeten. Syftet med deltagandet bör vara att bidra med de kunskaper stiftelsen erhållit från den transnationella utbildningsverksamheten samt att inhämta erfarenheter som kan bidra till att utveckla stiftelsens verksamhet. Genom detta kan stiftelsen bidra till att utveckla matchningsarbetet och stärka omställningsförmågan på berörda arbetsmarknader.

RP 91/2015 rd

Stiftelsen ska i en plan ange hur stiftelsen ska samarbeta strategiskt med näringsliv, kommuner, myndigheter och andra aktörer. Planen bör även ange hur detta arbete ska organiseras och bedrivas internt inom stiftelsen.

Stiftelsen ska i sin verksamhetsberättelse redogöra för vad som gjorts för att främja ett ökat nordiskt samarbete och vilka samarbeten stiftelsen deltagit i samt resultatet av dessa.

Artikel 3

Mål

Stiftelsen ska så långt det är möjligt och lämpligt sätta upp tydliga och mätbara mål för verksamheten och säkerställa att målen följs upp på ett tillfredsställande sätt. Målen ska vara utformade så att de på ett tillfredsställande sätt kan mäta verksamhetens resultat i termerna kvalitet, kostnadseffektivitet och sysselsättningsgrad efter avslutad utbildning.

Målen ska så långt det är möjligt utformas så att det, i den utvärdering som ska genomföras enligt artikel 12, med stöd från respektive lands departement med ansvar för arbetsmarknadsfrågor, på ett tillfredsställande sätt går att jämföra utbildningarnas resultat med andra jämförbara utbildningar i de respektive länderna. Vid jämförelse med andra utbildningar ska även ett eventuellt mervärde av den transnationella inriktningen beaktas.

Det är upp till varje land att bestämma hur uppföljning ska ske av deltagarna efter avslutad utbildning. Stiftelsen bör, i samråd med ansvariga för uppföljningen, bidra till att förbättra underlaget för uppföljningen.

Stiftelsen ska utarbeta en marknadsföringsplan för hur utbildningsverksamheten aktivt ska marknadsföras på kort och lång sikt. Planen ska bygga på en analys av stiftelsens marknad och uppdrag och kopplas till de mål som sätts upp för verksamheten.

Artikel 4

Köpare

Länderna ska inför varje nytt verksamhetsår ingå avtal med stiftelsen om att köpa ett bestämt antal utbildningsplatser för respektive budgetår. Köp av utbildningsplatser ska ske till ett pris som förhandlas bland annat med hänsyn till kostnads- och produktivitetsutvecklingen samt till kostnaden för eventuella utvecklingsuppdrag för stiftelsen. Länderna ska varje månad betala stiftelsen motsvarande en tolfedel av det årliga kontraktsbeloppet för det årets avtalade utbildningsplatser.

Under förutsättning att anbudet är konkurrenskraftigt beträffande pris och kvalitet samt att respektive lands parlament anslår nödvändiga budgetmedel för ändamålet, avser Finland att köpa 80 utbildningsplatser, Norge att köpa 60 utbildningsplatser och Sverige att köpa 145 utbildningsplatser per år under avtalsperioden. Med utbildningsplats avses här både yrkesutbildningar och valideringsinsatser. Länderna kan vid behov köpa ytterligare utbildningsplatser.

Artikel 5

Styrelse

Stiftelsens styrelse består av två ledamöter från vardera Finland, Norge och Sverige. För varje ledamot ska utses en ersättare. Ledamöterna och ersättarna utses och entledigas av respektive lands regering eller ansvarigt departement. Mandatperioden ska vara två år. Det bör eftersträvas att styrelsens ordförande och vice ordförande har olika medborgarskap.

Artikel 6

Direktör

Stiftelsens direktör anställs för en tid av fyra år med möjlighet till en förlängning efter särskild förhandling med upp till fyra år. Vid anställning av ny direktör ska rekryteringen baseras på kompetens men en strävan bör vara att utse en person som är medborgare i något annat av de tre länderna än den närmast föregående innehavaren. Anställningsavtalet med stiftelsens direktör ska ha en ömsesidig uppsägningstid om fyra månader.

Vid anställning av ledning, utbildare och annan personal vid stiftelsen bör det eftersträvas en fördelning mellan Finland, Norge och Sverige som motsvarar fördelningen av kursdeltagare från de tre länderna enligt denna överenskommelse.

Artikel 7

Finansiering

Stiftelsens verksamhet ska i huvudsak finansieras genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. Stiftelsens verksamhet ska inte bedrivas i vinstsyfte. Överskott får användas till att täcka eventuellt underskott påföljande verksamhetsår eller på annat sätt återföras till verksamheten.

Artikel 8

Den svenska statens ansvar

Den svenska staten åtar sig genom denna överenskommelse att bidra till stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp om 3 miljoner svenska kronor under avtalsperioden. Medlen får enbart användas till att finansiera personalutveckling, marknadsföring, elevsocial verksamhet, finansiering av uppföljning av verksamheten enligt artikel 12 och för att anpassa utbildningen till de olika ländernas behov.

Frågan om Sverige därefter ska lämna ytterligare bidrag ska behandlas i samband med den uppföljning av verksamheten som ska göras inför nästkommande överenskommelseperiod.

Den svenska staten åtar sig vidare genom denna överenskommelse att under avtalsperioden bidra till stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp som den svenska staten fastställer. Medlen får enbart användas till kompensation för den kostnadsfördyring som beräknas uppstå för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänster är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Artikel 9

Boende m.m.

Inför varje verksamhetsår förbinder länderna sig att ingå avtal med stiftelsen om hyra av bostäder som stiftelsen ställer till förfogande, under förutsättning att förhandlingar beträffande pris och kvalitet slutförs och nödvändiga budgetmedel anslås. Länderna ska i förskott månadsvis/kvartalsvis betala stiftelsen avtalade boendekostnader.

Artikel 10

Ersättning till deltagare i yrkesutbildning och valideringsinsatser

De nationella arbetsförmedlingarna anvisar deltagarna till yrkesutbildning eller valideringsinsatser vid stiftelsen. Bestämmelser om ersättningar och förmåner till deltagarna

RP 91/2015 rd

framgår av de nationella författningarna. Bidragen betalas till respektive deltagare av hemlandets myndighet.

Artikel 11

Försäljning

Om försäljning av tjänster och produkter till andra än uppdragsgivarna enligt artikel 1 i denna överenskommelse blir betydande, kan denna affärsmässiga verksamhet förläggas till ett av stiftelsen helägt aktiebolag. Därmed skapas tydligare förutsättningar för den konkurrensutsatta delen av stiftelsens verksamhet.

Artikel 12

Uppföljning

Departementen med ansvar för arbetsmarknadsfrågor ska vart fjärde år följa upp och utvärdera verksamheten vid stiftelsen med sikte på eventuella ändringar av överenskommelsen. Uppföljningen ska ha lämnats till ländernas departement med ansvar för arbetsmarknadsfrågor senast januari sista året i gällande avtalsperiod. Initieringen av denna uppföljning ska rotera mellan länderna i ordningen Norge, Sverige, Finland. Finansieringen av uppföljningen ska ske genom stiftelsens anslagsmedel. Förhandling om en ny överenskommelse ska inledas januari sista året i gällande avtalsperiod.

Artikel 13

Avtalets giltighet

Denna överenskommelse träder för Norge och Sveriges del i kraft den 1 januari 2016. För Finlands del träder den i kraft trettio (30) dagar efter den dag då Finland meddelat det svenska Utrikesdepartementet att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2016. Överenskommelsen gäller till och med den 31 december 2019, om inte någon av parterna säger upp överenskommelsen före det.

Genom denna överenskommelse upphävs överenskommelsen från den 23 november 2011 mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.

Artikel 14

Uppsägning

Uppsäger en part överenskommelsen ska överenskommelsen upphöra att gälla ett år efter den dag då det svenska Utrikesdepartementet mottagit meddelandet om uppsägningen. Ministrarna med ansvar för arbetsmarknadsfrågor ska efter en uppsägning ta initiativ till överläggningar om den fortsatta verksamheten vid stiftelsen.

Artikel 15

Dokumentation

Originalexemplaret av denna överenskommelse deponeras hos det svenska Utrikesdepartementet, som tillställer de övriga parterna bestyrkta kopior därav.

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Stockholm den 19 oktober 2015 i ett exemplar på finska, norska och svenska, vilka samtliga texter har samma giltighet.